

(b) the quantity of paddy collected through levy during 1967-68 and the quantity of paddy yet to be collected in Coondapur Taluk ?

A.—Sri B. VITTALDAS SHETTY (Minister of State for Food and Civil Supplies).—

(a) No such instance has come to the Notice of Government.

(b) Total quantity of paddy collected : 17,372 quintals. Total quantity of paddy to be collected : 24,524 quintals.

MOTION re: THE SCARCITY CONDITIONS PREVAILING IN CERTAIN AREAS IN THE STATE

Sri VEERENDRA PATIL (Chief Minister).—Sir, I move :

“That the scarcity conditions existing in certain areas of the State and the relief measures adopted and to be adopted be taken into consideration :

Mr. DEPUTY SPEAKER.—Motion moved :

“That the scarcity conditions existing in certain areas of the State and the relief measures adopted and to be adopted be taken into consideration.”

NOTICE OF PRIVILEGE BY Sri H. N. NANJEGOWDA

† ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಎನ್. ನಂಜೇಗೌಡ (ಅರಕಲಗೂಡು).—ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ನಾನು ಈಗ ಒಂದು ಪ್ರಿವಿಲೇಜ್ ಮೋಷನ್‌ನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಈ ಸಭೆಯ ಗವನಕ್ಕೆ ತರಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ—

ಈಗಿರತಕ್ಕ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಪ್ಪನವರು ಇದೇ ವರ್ಷದ ಆಗಸ್ಟ್ 15 ಮತ್ತು 16ನೇ ತಾರೀಖುಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಟೂರ್ ಪೋಗ್ರಾಮನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದರು. ನನಗೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಆ ಟೂರ್ ಪೋಗ್ರಾಮಿನ ಕಾಪಿ ಒಂದನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲಿಲ್ಲ; ಕಳುಹಿಸದಿದ್ದರೂ ಪರವಾಗಿ ಇಲ್ಲ. ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಾನು ಅನಂತರ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಪ್ರಸಾಸ ಹೋಗಿದ್ದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡತಕ್ಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲೂ ಎರಡು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ಭಾಷಣ ಮಾಡತಕ್ಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಜನರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ದಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಟೀಕೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಆ ಜನರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ, ನೀವು ನರಿಯಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಚುನಾವಣೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ, ನೀವು ಚುನಾವಣೆ ಮಾಡಿರತಕ್ಕ ಆ ನಂಜೇಗೌಡ ಬಹಳ ಅದಕ್ಷ, ಆತ ಬೇರೆ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು, ಅವನಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೇನೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಲಾರದು, ನೀವು ಆ ನಂಜೇಗೌಡನಿಂದ ಏನು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತೆ ಎಂದು ಆತನಿಗೆ ಒಟುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರಿ ಎಂದು ಈ ರೀತಿ ಅನೇಕ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಆರ್ಟಿಪ್ಲನ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಈ ಸಭೆಯ ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯ. ನನಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನನ್ನ ಹಕ್ಕುಭಾದ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಮೊಟಕು ಮಾಡಲು ಇವರು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ನಾನೀಗ ಒಂದು ಪ್ರಿವಿಲೇಜ್ ಮೋಷನ್ ತಂದಿದ್ದೇನೆ.

(ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಎನ್. ನಂಜೇಗೌಡ)

ಅದರ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಈ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅರ್ಹನಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಈತನನ್ನು ಮಂತ್ರಿಯನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಗಾಜಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡತಕ್ಕವರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲನ್ನು ಎಸೆಯಬಾರದು. ಇದೇ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ 42ನೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಚರ್ಚೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಶರಾವತಿಯಲ್ಲಿ ಇವರು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಫನ ಅಡಿ ಮರವನ್ನು ಅಕ್ಕಮವಾಗಿ ಕಡಿದು ಸಾಗಿಸಿ ಮಾರಿ ಹಣ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

Sri K. PUTTASWAMY (Minister for Labour).—I rise to a point of order...

ಶ್ರೀ ಅಜೀಜ್ ಸೇಟ್.—ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಅವರೇ ಹೇಳಲ ಸ್ವಾಮಿ, ಇವರೇಕೆ ಅವರ ರಸಕ್ಕೂಗೆ ಬರಬೇಕು ?

Mr. DEPUTY SPEAKER.—The hon. Member is unnecessarily interrupting and obstructing the proceedings.

Sri K. PUTTASWAMY.—Sir, you were pleased to allow me to raise my point of order. My point of order is that the hon. Member Sri Nanje Gowda should confine himself to show how it is a privilege issue and not refer to the merits of the case. If he refers to the merits of the case or makes counter-attack, that will be irrelevant for the purpose of this question.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಎನ್. ನಂಜೇಗೌಡ.—ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಇದು ಪ್ರಿವಿಲೇಜ್ ಇಷ್ಯೂ ಯಾವ ರೀತಿ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನೇ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದೇನೆ.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—What the hon. Member wants to state must be with reference to his notice of motion.

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಎನ್. ನಂಜೇಗೌಡ.—ಅದು ಸರಿ ಸ್ವಾಮಿ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕ ಎಂದರೆನು ? ದಕ್ಷತೆ ಎಂದರೆ ಕದ್ದು ಮರ ಕಡಿಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು ? ಕದ್ದು ಗೊಬ್ಬರ ಮಾರಬೇಕಾಗಿತ್ತು ? ಏನು ? May I draw your attention to page 123 of Mays Parliamentary Practice, Seventeenth Edition : it is stated there as follows :—

“Acts tending indirectly to obstruct members in the discharge of their duty. Conduct not amounting to a direct attempt to influence a member in the discharge of his duty but having a tendency to impair his independence in the future performance of his duty will also be treated as a breach of privilege.”

ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಒಳಗೆ ಮಹಾಶಯರುಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ನನ್ನಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, ನನಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಆ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಲು ಅವರು ಸರಕಾರಿ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಹೋಗಿದ್ದು ಅವರ ಮಾವನ ಮನೆಯವರು ಕೊಟ್ಟ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ. ಅವರು ತಾವು ಬೆವರು ಸುರಿಸಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣದಲ್ಲಿ ಕೊಂಡ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಸ್ಪೀಕರ್ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಹೋದಾಗ ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತುಚ್ಛವಾಗಿ ಅಲ್ಲಸಲದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗೆ ಚ್ಯುತಿ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಜನರ ಕಷ್ಟಸುಖಗಳನ್ನು ಅರಿತು ಅದನ್ನು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಲು, ನಮ್ಮ ಒಳಗಿನ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ನಿವಾರಿಸಲು ಅವಕಾಶವಾಗದಂತೆ ಆ ಒಳಗಿನ ಮಹಾಶಯರುಗಳ ಮುಂದೆ ನನಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗುವಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಆ ರೀತಿ ಮಾಡಿದ್ದು ಅತಿಯಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕೈಕಾಲನ್ನು ಮುರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲ. ಆ ರೀತಿ ಮಾಡುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ ಎಂದು ನಾನು ನೊಂದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ರೀತಿ ಅವರು ಹೇಳಿ ಒಳಗಿನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಅವರ ಕಷ್ಟ

ನುಬ ನಾನು ತಿಳಿದು ನಾನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತೆ ಪ್ರೆಜುಡಿಸ್ ಉಂಟು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ನಾನು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಾಹ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ನಾನೊಂದು ಪ್ರಿವಿಲೇಜ್ ಮೋಷನ್ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ.

†Sri K. PUTTASWAMY.—I would just like to confine to whether, even conceding what all the Hon'ble Member has said is true, there is any breach of privilege. I am not referring to the truth or otherwise of the allegation. The hon'ble Member has said that my colleague the hon'ble Sri K. Lakkappa, Minister for Public Works, in his tour of Arkalgud Taluk has made certain remarks which amount to casting of aspersion on the ability and integrity of the hon'ble Member. Sir, the question of privilege or otherwise arises in our discharging the duties as members of this Hon'ble House. When we function in any other capacity outside the House, the ordinary law of the land is what is applicable to our conduct. I am not suggesting that the hon'ble Member should approach the ordinary Court of Law for justice. I have already said that I do not refer to the merit of the allegations that the hon'ble Member has made. My submission to this House is that there can be no point of privilege, no breach of privilege for what we say outside the House when the House is not sitting. On August 15th or 16th, the House was not sitting. The Hon'ble Ministers or the Hon'ble Members are not above the ordinary penal law of the land. If either the Hon'ble Minister or any other Member, however highly placed he may be, says certain things which would cast aspersion on the character or conduct or dignity or ability of any other Hon'ble Member of this House or on a person who is not a Member of this House, would not be a point of privilege for consideration of this House. This is my submission.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—I will examine, and apply my mind and give a Ruling as to whether it amounts to breach of privilege or not, afterwards.

Sri H. SIDDAVEERAPPA (Harihar).—So far as my point of order is concerned, I say this. Now this question has been raised and you were kind enough to say that you would give your considered ruling on the point. I have nothing to say on that point. But the Hon'ble Minister for Parliamentary Affairs has enunciated a law, namely, that whatever takes place outside the House may not be the subject matter of the breach of privilege of the House or member although it refers to the working of that particular individual in his capacity as a member of the House. On this particular point I request you to allow a full dressed before you give your ruling so that the members may express their opinion.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—There is no necessity to give an opportunity to every member to speak on this. Anyway this matter has been disposed of and I will give a considered ruling on this point.

Sri S. R. KANTHI (Hungund).—On a Point of order, Sir. As you are aware, the question of breach of privilege cannot be raised in this House unless a notice to that effect is given to the Speaker. This

(SRI S. R. KANTHI)

is the first point. Secondly, no question of privilege can be raised unless the Speaker is convinced that there is a *prima facie* case. In this particular case Mr. Nanje Gowda seems to be very much offended by the remarks made by the Hon'ble Minister. There are certain things to be considered in this connection. The first point is that if any member of this House, whether he is a member or a Minister, speaks outside the house and while speaking if he casts any aspersions against any member of this House, the point to be considered is whether that amounts to defamation or not. In many cases criticisms made by a particular member of this House against any other member outside the House may amount to defamation. In this particular case what has been said by the Hon'ble Minister against the member in a particular place is to be examined by you. In respect of this aspect of the matter it is to be examined whether the remarks made by the Hon'ble Minister amounts to defamation or obstruction of the member from performing his duties in this House.

The next question to be considered is whether the House can refer to the Privilege Committee. If you think that there is a *prima facie* case, and permit the member to raise it, the House may refer the matter to the Privilege Committee because it is a matter which will have to be technically gone into.

MR. DEPUTY SPEAKER.—I have allowed the member to raise it. I have to hold whether it is in order or not. That stage is not over. I will give a ruling whether there is any *prima facie* case.

SRI K. H. PATIL (Hubli).—Hon'ble Member Sri Nanje Gowda has given notice as per rules. The Hon'ble Deputy Speaker has allowed him to have his say. That means permission is granted. Hon'ble Member Mr. Kanthi has rightly pointed out that this matter may be referred to the Privilege Committee. I fully support the views of Mr. Kanthi. This is a matter wherein the dignity and honour of the member are involved. This is a case where the activities of the member are involved. If the Hon'ble Minister speaks in his own capacity, that is a different matter. But he spoke as a Minister of the State.

2-30 P. M.

Therefore, he must know that he is the servant of the State and it is his bounden duty to see that hon'ble Members are equally respected in whatever constituency he is touring. It is with that intention that tour programmes of Ministers are sent to all the Members. Therefore, Sri Nanje Gowda was there when the Minister toured Hon'ble Member's constituency. He made some remarks about his inabilities that have been exhibited in the House. Therefore, Sir, it is directly concerned with the privilege of this House, and as rightly

requested by Mr. Nanje Gowda, it shall be referred to the Privileges Committee. We do not want Mr. Lakkappa to explain all of a sudden. Let him have an opportunity to explain before the Privileges Committee.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—There is no point of order. We will have to begin the debate on scarcity conditions in the State.

Sri S. SIVAPPA (Sravanabelagola).—It can wait for two more days. We will sit here day and night and see that the agenda is completed. Let this point be settled.

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆಯಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ ಕೇಸ್ ಇದ್ದೇ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ನಾನು ರೂಲಿಂಗ್ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಕೂಡ ಹೇಳಿವೆ. The matter has already been disposed of. I have already stated that I would apply my mind.

Sri M. NAGAPPA.—Before applying your mind please give others an opportunity to speak.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—If there is any *prima facie* case, further proceedings will be there. Now very important subject for discussion is there. The Leader of the Opposition, Sri Sivappa will begin the debate on Scarcity conditions.

Sri H. N. NANJE GOWDA.—I wish to point out that it is a matter of privilege. I wish to point out what is stated on pages 69 of May's Parliamentary Practice :

“ Finally, because the parliamentary (b) privilege is always associated with the service of the House, it is limited to a period comprised by the duration of the session, together with a convenient and reasonable time, before and after the meeting of Parliament. This convenient and reasonable time has generally been taken to be forty days before and after a session of Parliament.”

Since this incident has happened on 15th and 16th August, it can be said to be within the duration of the Session of the House. It may be construed that the session was in existence according to May's Parliamentary Practice. Regarding notice and other things raised by Sri Kanthi, I may bring to your kind attention page 378 wherein it is said :

“ Since then Members, when making complaints of alleged breach of privilege, have normally sought to make their case ‘at the earliest opportunity’,—that is, at this point in the proceedings on the day on which the alleged breach of privilege came to notice.”

Therefore, it is the right of every member to raise this point of privilege at the earliest opportunity and before you come to a conclusion and give your ruling, you may please give an opportunity to all the members of the House to speak.

†Sri S. R. KANTHI.—The point at issue is whether the Chair have given permission to the Hon'ble Member to raise it. As already remarked, the Chair has not yet given the consent, what all the remarks that have been made by the Hon'ble Members on the other side are only by way of preliminary statements. They are not covered under Rule 117 because under that rule, the Chair will have to give consent and then the Hon'ble Member will have to raise it. Sir, you have also the discretion to allow the Member to make a short statement in respect of breach of privilege a preliminary remark. It seems you have allowed that sort of thing. Now you have to decide whether you want to give consent or not. That is a matter which has to be considered by you. The Hon'ble Members on the other side are talking as if you have given consent, and as if this matter is to be referred to the Privileges Committee. Sir, that stage has not yet come.

Secondly, this side of the House is having a lot of handicap. The first handicap is that this side is not catching the eye of the Speaker, Apart from that, first you have to give your consent. The setting up of a Committee to consider whether there is breach of privilege will arise afterwards.

Sri M. NAGAPPA (Raichur).—I rise to a point of order. Just now the Hon'ble Chair has observed that it would give its ruling on the matter of giving consent. But in fact as per rules 177, 178 and 179 a notice is required. Notice has been given. As per rule 180 the Hon'ble Chair has given permission to raise the point. Rule 180 reads as follows :

“The Speaker, if he gives consent under rule 177 and holds that the matter proposed to be discussed is in order, shall, after the questions and before the list of business is entered upon, call the member concerned, who shall rise in his place and while asking for leave to raise the question of privilege make a short statement relevant thereto.”

Accordingly, you have done it. It is now for the House to decide whether there is any breach of privilege or not, and whether it has to be referred to the committee constituted by this House, or not. Consent is nothing but permitting a member to raise the point.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—On several occasions the member has argued like this. Under rule 177 I allowed the Member to raise it. Afterwards, I have come to the conclusion that it is not in order. You read rule 180.

Sri M. NAGAPPA.—I am referring to that rule only. As per rule 180, the Hon'ble Member has made a short statement on the floor of this House as the Hon'ble Chair has permitted him to raise that point. The second point is that the Hon'ble Minister during his tour, defamed or insulted the Hon'ble Member, which amounts to a breach of privilege of the member, The Member has got fundamental right to represent his constituency, voters, etc., before the Government, before this House or

by any other means. Not only it is his right but it is the duty of the member. Also, it was the duty of the Hon'ble Minister, no sooner he undertakes a tour in a particular constituency, to give notice to the member of that particular constituency; and if there are any difficulties or grievances of the people of that constituency, the member should represent to the Hon'ble Minister.

Now, firstly, the Hon'ble Minister has not sent any such notice to the member and secondly, he has not cared to see whether the member was there. On the other hand he has insulted the member. It is not necessary that breach of privilege should be committed in the House only. Even if certain things happen outside the House that also amounts to breach of privileges. I will quote two instances, where punishment was awarded to members for sending letters of insult in reference to their conduct in the Parliament. It is not necessary that I must receive such letters only while sitting in the House. I might receive them even in my constituency. The sending of such letters itself amounts to an insult. Secondly, threatening to inflict loss for raising anything in the House; threatening that I will be put to death because I raised certain things in the House, these are all the actions that have not been committed in the House, but committed while discharging his duties as a member. Definitely, that constitutes breach of privileges. That is why, when the Hon'ble Minister was addressing a particular meeting mentioned that a particular M.L.A. is not properly representing his constituency or people; that amounts to an insult and therefore it constitutes a breach of privilege. I submit that there is a breach of privilege involved in this case and the Hon'ble Chair has no right to say that there is no breach of privilege. I therefore, humbly submit that this matter of privilege be referred to the Committee of Privileges and after the receipt of report of that Committee, it is for the House to decide later on, whether any breach of privilege of the member is involved or not.

In this connection, I refer to the "Parliamentary practice and procedure" written by Sri M. N. Kaul and not only that, there are several other cases that have been referred in the Parliamentary Debates of 1963-on page 112 which pertain to similar matters.

Mr. DEPUTY SPEAKER.--The member will please send me those books.

ಶ್ರೀ ಪಿ. ವಿ. ನಾರಾಯಣ (ನುರತ್ನರ್).—ಸ್ವಾಮಿ, ನಾನು ಬ್ರೇಡ್ ಆಫ್ ಪ್ರಿವಿಲೆಜ್ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕಳೆದ ಸಲ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರು ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ನನಗೆ ಸಂದರ್ಶನ ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಒಂದು ಪಾಯಿಂಟ್ ಆಫ್ ಆರ್ಡರ್ ರೈಸ್ ಮಾಡಿದೆ. ಅದನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ರೂಲ್ಸ್ ಒಡ್ಡುವುದು ಹೇಳಿ ಎಂದು ಏಳು ದಿವಸ ಹಾಗೇ ಇಟ್ಟರು. ಅಸಂಬಂಧ ಮುಗಿಯುವ ದಿವಸ ಒಂದು ರೂಲಿಂಗ್ ಕೊಟ್ಟರು. ಹೊರಗೆ ಮಂತ್ರಿಯವರಿಗೆ ಸಂದರ್ಶನ ಕೊಡುವುದು ಬೇಡ, ಅದು ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ "there is no privilege outside the House" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದರ ನಂತರ ಮಿನಿಸ್ಟ್ರಿ ಆಫ್ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟರಿ ಆಫೇರ್ಸ್ ನಿಂದ ಒಂದು ಡೈರೆಕ್ಷನ್ ಬಂತು, ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್ ಮೆಂಬರಾಗಲಿ, ಮತ್ತು ವಿಧಾನ ಸಭಾ ಸದಸ್ಯರಾಗಲಿ, ಅವರಿಗೆ ಅತಿ ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು, ಮೌಖಿಕವೆಂದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಫಂಕ್ಷನಲ್ಲೂ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹಾಗಿರುವಾಗ ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲ

(ಶ್ರೀ ಪಿ. ವಿ. ಐತಾಳ)

ಗಳೆದು ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಕೇಳುವವರೇ ಇಲ್ಲ. ಮಂತ್ರಿಗಳು ಬಂದಾಗ್ಗೆ ಸಂದರ್ಶನ ಕೊಡಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮೇಲೆ ಬಯ್ಯುವುದು ಬೇರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಚರ್ಚೆಮಾಡಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ರೂಲಿಂಗ್ ಕೊಡಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಚರ್ಚೆಮಾಡದೆ ಹಾಗೆಯೇ ರೂಲಿಂಗ್ ಕೊಡಬಾರದು.

ಶ್ರೀ ಅಜೀಜ್ ಸೇಟ್ (ನರಸಿಂಹರಾಜ).—ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ನಂಜೇಗೌಡರು ತಂದಿರುವ ಸೂಚನೆ ರೇಣುಕೋಪಯೋಗಿ ಶಾಖೆಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿರುವ ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಣನವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟದು. ಇನ್ನೂ ಅದು ಪಾಲ-ಮೆಂಟರಿ ಅಫೇರ್ಸ್‌ಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದೂ ಸಹ ಇದೆ. ಇದೇನು ಅವರ ಪ್ರಾಪ್ತ ಅಲ್ಲ. ಇದು ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇವತ್ತು ಬಂದಿದೆ. Ministers are not only answerable to the people, but they are answerable to the Members of this House. They are subordinates to this House. The policy that is framed by this House has to be carried out by them. It is their duty to carry it out. Otherwise they will be considered incapable and we have power to dismiss them. ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಏನು ಪಾಲಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಾ ಮಾಡುತ್ರೆವೋ ಅದರಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಕರ್ತವ್ಯ ಇವರದು. ಒಂದುವೇಳೆ ಆ ರೀತಿ ಇವರು ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಇವರನ್ನು ಡಿಸಮಿಸ್ ಮಾಡುವ ಹಕ್ಕು ನಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಶನಿವಾರದ ದಿವಸ ಜಲಧರ್ಮಿಯಲ್ಲ ಕೂತು ಕೆಲವು ಗುಂಪು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಏನು ಮಾಟಿಂಗ್ ಮಾಡುವುದು ಅಂದರೆ, ಯಾವ ಆಸ್ತಿ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಯಾವ ಹೊಂದಿಲ್ಲ ಯಾವ ರೀತಿ ಫೆಟೋರ್ ಬಂಕ್‌ನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಜಾಗ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂಬುದೇ ಆಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನಮಗೆ ಮೂರು ಕಾನೂನು ಮರಾಢೆ ಕೂಡ ಬರುವ ಸಂದರ್ಭ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಪ್ರಿವಿಲೇಜ್ ಮೋಷನ್ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮಾನ ಮರಾಢೆ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇದೆಯೆಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇವರು ಏನೇನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ನೋಡಿದರೆ, ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇವರು ಇರಲಿಕ್ಕೆ *** ಈ ಸಭೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾನ, ಮರಾಢೆ ಬೇಡವೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರು ತಂದಿರುವ ಸೂಚನೆ ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಚರ್ಚೆ ಯಾಗಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಇವರು ಕೊರೆ ಮಾಡಬಾರದು. ತಾವು ಇರುವುದು ಇವತ್ತು ಒಂದೇ ದಿವಸ. ನಾಳೆ ನಮ್ಮ ಕಂಠಿಯವರು ಅಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವುದಾದರೆ ನನ್ನ ಅಭ್ಯಂತರವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅಭಾವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಮೇಲೆ ಚರ್ಚೆಮಾಡಲು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಎಸ್. ಶಿವಣ್ಣ.—On a Point of Order, Sir, ಈ ಹಿಂದೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಂಥ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಮಂತ್ರಿಗಳು*** ಎಂಬುದಾಗಿ ಆನ್‌ಪಾರ್ಲಮೆಂಟರಿ ಪದಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಸರಿಯೇ ತಪ್ಪೇ ವಿಚಾರಮಾಡಬೇಕು.

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಅದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಎಕ್ಸ್‌ಪಂಜ್ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

(ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲ)

ಶ್ರೀ ವಾಟಾಳ್ ನಾಗರಾಜ್ (ಚಿಕ್ಕಪೇಟೆ).—***

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.—ರೂಲ್ಸ್ ಆಫ್ ಪ್ರೊಸೀಜರ್‌ನ್ನು ತಾವು ದಯವಿಟ್ಟು ಫಾರೊ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಈ ತರಹ ಮಾಡಿದರೆ ಈ ಸಭೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಈ ಸಭೆಯ ಗೌರವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರು ಎದ್ದು ಕೇಳಿದರೆ ಸರಿ. ಅದಿಲ್ಲದೆ 3-4 ಜನರು ಒಂದೇ ಸಾರಿ ಎದ್ದು ಪಾಯಿಂಟ್ ಆಫ್ ಆರ್ಡರ್ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ದಯವಿಟ್ಟು ರೂಲ್ಸ್‌ನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಸಭೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

*** Indicates matter expunged as ordered by the Chair.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಜಿ. ಬಣಕಾರ್ (ಬ್ಯಾಡಗಿ).—ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸದಸ್ಯರೇ ಕೂತರೆ ಏಳುವುದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಎದ್ದರೆ ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವರು ನಿಂತೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಕಂಠಿಯವರು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಮಾತನಾಡುವವರೆಗೂ ಎದ್ದು ನಿಂತೇ ಇದ್ದಾರೆ.

† ಶ್ರೀ ವಾಟಾಳ್ ನಾಗರಾಜ್.—ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ನಂಜೇಗೌಡರು ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿದೆ. 15 ಮತ್ತು 16ನೇ ತಾರೀಖು ಅವರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಪ್ಪನವರು ಪ್ರವಾಸಮಾಡಿ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ವಾಡಬಾರದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಪಪ್ರಚಾರಮಾಡಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಒಬ್ಬರೇ ಅಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಸಿ. ಲಂಗಾರೆಡ್ಡಿ ಯವರು ಕೋಲಾರದ ಸ್ಥಳೀಯರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ತಕ್ಷಣ ಡಿ.ಸಿ.ಸಿ. ಪಾಟಂಗ್ ಕರೆದು ಬೇಕು ಬೇಕಾದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎರಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಡಿವಾಜಿಟ್ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರತಕ್ಕವರ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಪ್ರಚಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿ ತಮಚೆ ಹೊಡಿಸಿ ಪಾಟಂಗ್ ಕರೆದು ಅಪಪ್ರಚಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ವಿರೋಧಪಕ್ಷದವರಿಗೆ ಇವರ ಯಾವ ಒಂದು ಟೂರ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ ಸಹ ಕಳುಹಿಸಿಲ್ಲ. ಇವರು ಟಿ.ಬಿ. ಯಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೋ ಅದೂ ಕೂಡ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಇವರು ನಿಜವಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಸದಸ್ಯರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಯೇ? ಮಂತ್ರಿಗಳು ಏನಾದರೂ ಅವರು ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಯೇ? ಆಯಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಟೂರ್ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಸದಸ್ಯರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದಲ್ಲೆಯೇ ಇರಲಿ ಅಥವಾ ವಿರೋಧಪಕ್ಷದಲ್ಲೆಯೇ ಇರಲಿ ಅವರಿಗೆ ಗೌರವಕೊಡುವುದು ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯ. ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಧ್ವಜವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಪಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಈಗಲೇ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಅವರು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿರೋಧಪಕ್ಷದವರನ್ನು ಗಮನ ದಲ್ಲಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿ. ಕೇವಲ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಭಕ್ತರನ್ನೇ ಮತ್ತು ಗಾಂಧಿ ಜೋಷಿ ಭಕ್ತರನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಗಮನದಲ್ಲಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಾರದೆಂದು ನಾನು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಜಿ. ಬಣಕಾರ್.—ಇದು ಕೇವಲ ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಪ್ಪನವರ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ನಂಜೇ ಗೌಡರ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲ. ಇಡೀ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಪ್ರವಾಸ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಇರತಕ್ಕದ್ದು. ಈಗಾಗಲೇ ಕೆಲವರನ್ನು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸದಸ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಗುತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಪ್ರವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಾಲ್ಲೂಕು ಬೋರ್ಡ್ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷದ ಸದಸ್ಯರನ್ನೇ ಗೆಲ್ಲುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರವಾಸ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಒಂದುವೇಳೆ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕಾದರೆ ದಯವಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಮಂತ್ರಿಪದವಿಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಡಲಿ. ಎಲ್ಲೆಯವರೆಗೂ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿ ಇರುತ್ತಾರೋ ಅಲ್ಲದವರೆಗೆ ಈ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರೆಲ್ಲರ ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕು. ಅವರ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ತೆಕರಾರು ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ತಾಲ್ಲೂಕು ಬೋರ್ಡ್ ಚುನಾವಣೆ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಂತೆಲ್ಲಾ ಬಿಸಿ ಕಾವು ಏರುತ್ತದೆ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇನ್ನೂ ಏಕೋಪ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯ ಮೊದಲು ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನವಾಗಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

3-00 P.M.

Sri B. D. KALMANKAR (Aland).—I have a point of order. My point of order is that the question involved in the case of Hon'ble Sri Nanje Gowda is a question of the privilege of the Hon'ble Members of this House. If the Hon'ble Minister had gone in his private capacity as Congressman to that Constituency and had done something, we would not have objected to that. But he went there as a Minister in the State car. If tours are undertaken by the Ministers, they must give notice of them and send information about them to the Members of this Hon'ble House that they are visiting the constituency of the Members. This advance intimation is the privilege of the Hon'ble Members of this House; it is the unique privilege of the M.L.As. That is not the privilege of every ordinary man; the Ministers are not bound to inform

(SRI B. D. KALMANKAR)

him. But they are bound to inform the Member of that particular Constituency they are visiting. By not informing that Hon'ble Member of the Constituency, namely, Sri Nanje Gowda, the Hon'ble Minister has not only committed dereliction of duty but also breach of privilege. Moreover, the Hon'ble Minister has taken along with him then a defeated Congress M.L.A. and was canvassing for him against a member of this House in order that the M.L.A. may be dishonoured in the eyes of the voters of his constituency. The Hon'ble Member Sri Kanthi was trying to make out that whatever was done outside the precincts of this House does not attract the provisions of the Rules. This is a very important point on which a considered ruling has to be given because this is not the first instance of the kind that has come to our notice. It has happened to another Hon'ble Member of this House; he has been manhandled by one present Deputy Minister in the Legislator's Home when he tried to enter his room. It is most unbecoming of an Hon'ble present Deputy Minister of this House to behave like that. Such instances are being heaped one after another.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—It is not a point of order.

Sri D. B. KALMANKAR.—This matter requires full-dress debate. It cannot be curtailed like that. It is an important and basic problem that we are facing in this House. There is breach of privilege and it may be considered in all seriousness.

Sri M. S. KRISHNAN (Malleswaram).—I have a point of order. I have been rising for the past half-an-hour. Unfortunately I could not catch your eye.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—The House will now adjourn and meet after half-an-hour.

The House rose at Five Minutes past Three of the Clock to re-assemble at Thirty-five Minutes past Three of the Clock.

The House re-assembled at Forty Minutes past Three of the Clock.

[MR. DEPUTY SPEAKER in the Chair]

Sri M. S. KRISHNAN.—Sir, I was on a point of order when the Speaker adjourned the House. Rule 180 was read by Hon'ble members. The position that has been taken by Hon'ble member Sri S. R. Kanthi is that consent has not been given in this regard. I would like to point out that if consent has not been given to Sri Nanje Gowda, naturally he would not have been allowed to make a statement. Now, a

statement has been made and the details of the incident have been told. Under these circumstances, it must be taken for granted that consent has been given by the Speaker. In this connection, another matter was brought to our notice and that is, this only amounts to defamation and it does not affect the work of the member in his constituency. I would like to point out that this does not amount to defamation. Defamation is only when something is spoken about a relative or about the personal affairs between the members. The allegation is, when voters and representatives of that constituency went and gave representation to the Hon'ble Minister Sri Lakkappa, instead of saying that he would consider or look into the matter, he has said: "what is the use of bringing representations? You have elected useless man." This was said before the person who is defeated in the recent election. So, it does not amount to defamation but it obstructs the work of Sri Nanje Gowda in his constituency. If this is allowed, every other member can go to any constituency and speak like this. I have personal experience but I have not brought it to the notice of the House. A number of Ministers have gone to my constituency and spoken against me. "When you have elected a person like that, why do you bring these representations to me?" This is what they have said. My submission is, there is a *prima facie* case and either this matter is fully discussed in this House or it should be referred to the privileges Committee. These are the only two courses open to us now.

Sri S. R. KANTHI.—I raise a very fundamental point of order. The Hon'ble Minister Sri K. Lakkappa is a member of the Upper House and he is not a member of this House. He is a Minister and he can sit here for purpose of performing his duty as a Minister. When a member of a certain House allegedly makes a breach of privilege, that House is the authority and not this House.

Sri K. H. PATIL.—Sir, I refer to rule 180. The point that has arisen here is whether consent was given or not. The Hon'ble member was allowed to speak and he has already spoken in the Assembly.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—I have said that consent is not given. I have only allowed the member to raise it and I have heard him sufficiently and other members also. There is no use of raising the same point. I have also stated that I would give a considered ruling on this.

Sri K. H. PATIL.—If consent was not given the alternative was, he could have read his notice and the Speaker could have rejected. Now, having allowed him to come before the House and apprise the House of the situation, it is implied that consent was given, though it may not be actual consent.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—That point was raised by Sri Nagappa and already disposed of.

Sri K. H. PATIL.—Sir, leave alone the privilege. These are all matters to be enquired into by the Privileges Committee. The entire House is in possession of the matter. The Hon'ble Chair can refer the matter to the Privileges Committee or take the leave of the House to discuss.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಪ್ಪ (ರೋಕೋಪಯೋಗಿ ಶಾಖೆಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳತಕ್ಕ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಇದುವರೆಗೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆ. ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳದೇ ಹೋದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಸದಸ್ಯರು ತಪ್ಪು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ನಂಜೇಗೌಡರು ಕೆಲವು ಅಪಾದನೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ನನಗೆ ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತ್ತು. ಅವರು ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ದೂರವಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಗೋಪಾಲಗೌಡ (ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ).—ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನದೊಂದು ಪಾಯಿಂಟ್ ಆಫ್ ಆರ್ಡರ್‌ನಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಮಾತಾಡಲು ಯಾವ ರೂಲಿನಂತೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ?

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಬೇರೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪರ್ಸನಲ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ಲನೇಷನ್ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎಚ್. ರಂಗನಾಥ್ (ಮೂಡುಬಿದರಿ).—ಪರ್ಸನಲ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ಲನೇಷನ್ ಕೊಡಲು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ರೂಲೇ ಇದೆ, ಇಲ್ಲಿ ಬ್ರೀಚ್ ಆಫ್ ಪ್ರಿವಿಲೇಜ್ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಪ್ರಿವಿಲೇಜಸ್ ಕಮಿಟಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೊಡಬೇಕಾದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ಬ್ರೀಚ್ ಆಫ್ ಪ್ರಿವಿಲೇಜು ಆಗಿದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಅದನ್ನು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುವುದು ಆ ಕಮಿಟಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು.

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಬ್ರೀಚ್ ಆಫ್ ಪ್ರಿವಿಲೇಜ್‌ಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡದೆ ಇರುವ ಕೆಲವು ಬೇರೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅವರು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಪರ್ಸನಲ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ಲನೇಷನ್ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎಚ್. ರಂಗನಾಥ್.—ಪರ್ಸನಲ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ಲನೇಷನ್ ಕೊಡಲು ಬೇರೆ ರೂಲೇ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದು ಬ್ರೀಚ್ ಆಫ್ ಪ್ರಿವಿಲೇಜು ಮೋಷನ್ನು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಬ್ರೀಚ್ ಆಫ್ ಪ್ರಿವಿಲೇಜು ರೈಡ್ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ, ಹೊಸ ಅಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ನಂಜೇಗೌಡರು ಏನು ಮೋಷನ್ ತಂದಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಬರೆದು ತಮಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ನಂಜೇಗೌಡರು ಬೇರೆ ಯಾವ ಭಾಷಣವನ್ನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಇದರ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಪ್ಪನವರು ಯಾವ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನೂ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಇದು ಬ್ರೀಚ್ ಆಫ್ ಪ್ರಿವಿಲೇಜು ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಪಾದನೆಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ, ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದು ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ. ಪರ್ಸನಲ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ಲನೇಷನ್ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ರೂಲ್ಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ನಿಯಮಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ನಂಜೇಗೌಡರ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಅಪಾದನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಪ್ರಿವಿಲೇಜು ಕಮಿಟಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹೊಸದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುವಹಾಗಿಲ್ಲ.

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಅಪಾದನೆ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹೊಸದಾಗಿ ಬೇರೆ ವಿಚಾರಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ ಎಂದು ಪರ್ಸನಲ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ಲನೇಷನ್ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎಚ್. ರಂಗನಾಥ್.—ಪರ್ಸನಲ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ಲನೇಷನ್ ಕೊಡಲು ಬೇರೆ ರೂಲು ಇದೆ. ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಇಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಗೌಡರು ಪಾಯಿಂಟ್ ಆಫ್ ಆರ್ಡರ್‌ನು ಎತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ. ಪರ್ಸನಲ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ಲನೇಷನ್ ಕೊಡುವ ಮಾತು ಬೇರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದು ಬ್ರೀಚ್ ಆಫ್ ಪ್ರಿವಿಲೇಜು ಮೋಷನ್. ಪರ್ಸನಲ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ಲನೇಷನ್ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಅವರು ಬೇರೆ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಪರ್ಸನಲ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ಲನೇಷನ್ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ತಾವು ರೂಲ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿರಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎಚ್. ರಂಗನಾಥ್.—ರೂಲ್ಸ್ ಆಫ್ ಪ್ರೊಸೀಜರು ಏನಿದೆ ಅದನ್ನೇ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಪರ್ಸನಲ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ಲನೇಷನ್ ಎಂದು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—He requested me to permit him to give a personal explanation. Apart from the privilege motion, he made some other remarks.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎಚ್. ರಂಗನಾಥ್.—ಇದು ಬೇರೆ ರೂಲಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ರೂಲ್ಸ್ ಆಫ್ ಪ್ರೊಸೀಜರು ರನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. There is a separate rule. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕೃಷ್ಣನವರು ಇಲ್ಲಿ ಅದರಮೇಲೆ ಮಾತನಾಡಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಿವಿಲೇಜ್ ಕಮಿಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿ ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಪರ್ಸನಲ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ಲನೇಷನ್ ಕೊಡಬೇಕಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ರೂಲೇ ಇದೆ.

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.—ರೂಲು ಅನುಸರಿಸಿಯೇ ಅವರು ಇದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು Rules of Procedure should govern us. Hon'ble Minister wants to clarify. The hon. Member has only alleged what the Minister has told about him in his Constituency. He contended that it is a *prima facie* breach of privilege and it should therefore be referred to the Privileges Committee.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಲಕ್ಕಪ್ಪ.—ಅವರು ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಅಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅಡರತಕ್ಕ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಸೌಜನ್ಯತೆ ಇದೆಯೇ—ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು.....

Sri K. H. RANGANATH.—There is a point of order. It should be decided first.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—Apart from the allegations made in the privilege motion, he has made other remarks.

Sri K. H. RANGANATH.—A point of order is raised. Under what provisions of the Rules of Procedure, he has been allowed to make a personal explanation, is the point of order. Unless a ruling is given and it is disposed of, he should not be allowed to speak.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—What I have said is that I will have to look into the privilege motion. Apart from the allegations pertaining to that privilege issue, he made other allegations and sweeping remarks. That is why he requested me to permit him to make a personal explanation. What is there in it? I can allow it.

Sri K. H. RANGANATH.—Under the rules there is provision to make personal explanation. I know it. Supposing Sri Nanje Gowda has made some remarks in his capacity as a member of this House, then the question of offering an explanation would arise. But that is a different aspect. The point before the House is, a point of order is raised by Sri S. Gopala Gowda. That is, under what provision of the Rules of Procedure Sri K. Lakkappa, Minister for Public Works, has been allowed to make a personal explanation. So, unless that point is disposed of, he should not be allowed to speak.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—I have already disposed of it. He made some allegations other than the allegations made in the breach of privilege.

Sri K. H. RANGANATH.—May I submit that what Sri Nanje Gowda has written is not before this Houses?

Mr. DEPUTY SPEAKER.—The Minister had come to me personally and I have given him permission to speak.

Sri K. H. RANGANATH.—Let us try to set up good precedents in this House. ಆ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಏನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಬಹುದೇ ಏನಾ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ; ಈ ಮಾನ್ಯ ಸಭೆಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವರು ಏನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂಬುದೇ ತಿಳಿಯದಿದ್ದಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ಆಪಾದನೆಗಳಿವೆ ಎಂದು ನಾವೇಕೆ ಈಗ ಊಹೆ ಮಾಡಬೇಕು ?

† ಶ್ರೀ ವೀರೇಂದ್ರಪಾಟೀಲ್ (ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಈ ದಿವಸ ಅನಾವೃತ್ತಿಯ ನಿಮಿತ್ತ ದೇಶದರೆಲ್ಲಾ ಹಾಹಾಕಾರವೆದ್ದಿದೆ; ಜನರಲ್ಲಾ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಹೇಗೆ ಪಾರು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಒಂದು ಜಾಲಿವಾದ ನಮಸ್ಕ. ಇಂಥ ಒಂದು ಗಹನವಾದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾಗಿರುತ್ತಕ್ಕ ಕಾಲವನ್ನು ನಾವೀಗ ಅದಕ್ಕೆ ವಿಯೋಗ ಮಾಡದೆ, ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಎಲ್ಲೋ ಬೈದರು, ಅಲ್ಲದ ಸಲ್ಲದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದನ್ನು ಈಗ ಇತ್ಯರ್ಥ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಸುಮಾರು ಕಳೆದ 2 ಗಂಟೆಯಿಂದ ಈ ವಿಷಯ ಚರ್ಚೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜನತೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಹಾರವಿಲ್ಲದೆ ಕಂಗೆಟ್ಟಿರುತ್ತಕ್ಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳೇನು, ಅವುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಈಡೇರಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಇಡೀ ದೇಶವೇ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿರೋಧಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿರುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ತಕ್ಕಣವೇ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಕ್ಕ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಕೂಡಲೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

4-00 P.M.

Sri S. SIVAPPA.—I would suggest one thing. In the earlier part of the day you had suggested that you were going to reserve your ruling and that if necessary you would hear this House again. Now I request you to reserve your ruling. If necessary, you can hear the House again on this question. At this stage if you allow personal explanations it will create further complications. So at this stage you may close this subject and reserve your ruling. If necessary, you can hear the House again.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—I have reserved my ruling.

† ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಗೋಪಾಲಗೌಡ. —ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಆಹಾರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಾವು ಮಾಡಿರುತ್ತಕ್ಕ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಇವತ್ತು ಸಭೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ಅದು ಗಹನವಾದ ವಿಷಯ, ಜನತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಷಯ, ಅದನ್ನು ಮಾಡದೆ, ಈ ಸಭೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಇದೆ ಅನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೇಳಿದರು—ಕಾಂಪರಾ ಮಾತುಕೃತಿ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ—ಅವರ ಹೇಳಿಕೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಅದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೂ, ಈ ಸದನದ ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗಳು—ಮಂತ್ರಿಗಳು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗಿರಬೇಕು, ಸದಸ್ಯರ ಘನತೆ, ಗೌರವ, ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳು ಏನು ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಿದೆ. ತಾವು ಈ ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಈ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಎತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ನಂಜೇಗೌಡರಿಗೆ ರೂಲ್ 177ರ ಪ್ರಕಾರ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವರು ನೋಟೀಸ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನೋಟೀಸ್ ಕೊಡಬೇಕು. ರೂಲ್ 179 ರಲ್ಲಿ ಹೀಗಿದೆ :

“The right to raise a question of privilege shall be governed by the following conditions, namely :

- (i) not more than one question shall be raised at the same sitting ;

(ii) the question shall be restricted to a specific matter of recent occurrence ;

(iii) the matter requires the intervention of the Assembly."

ತಾವು ಈ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟಿಲ್ಲ, ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಇದನ್ನು ಮರೆತರು ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದಾದಮೇಲೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಿತು. ವಿಶೇಷತಃ ಮಾನ್ಯ ಕಂಠಿಯವರು ಬಹುಶಃ ಇದೇ ವಿಷಯ ಹೇಳಿದರು ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ—ಏನು ಪ್ರೊಸೀಜರ್ ಫಾರೋ ಮಾಡಬೇಕು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಂತ ಶ್ರೀಮಾನ್ ನಂಜೇ ಗೌಡರು ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟಿರತಕ್ಕ ಸೂಚನೆಯಲ್ಲಿ ಏನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ ಅದರಿಂದ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರ ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗೆ ಲೋಕವಾಗಿವೆಯೇ, ಇಲ್ಲವೇ—ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಭೆ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಬೇಕೇ, ಬೇಡವೇ—ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾವು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಈಗ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಚರ್ಚೆಯಾಗಿದೆ; ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ವಿವರವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಾವು ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ ನಾನು ಈ ಸೂಚನೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ ನನಗೆ ಈ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಇದನ್ನು ಇನ್ನೂ ನೋಡಿದ್ದೀರೇ? ಈ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೋಡದೇ ಅವರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಾ? ಅಥವಾ ಪುನಃ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕ್ರಮವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆಯೇ? ಇದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ, ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ, ಪ್ರಿವಿಲೇಜ್ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಇತರ ಎಂ-ಕಾರ್ಯ ಕರಾಷಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಹುತ್ವ ಕೊಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಮಾಡಬೇಕು ಅಂತ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಿವಿಲೇಜ್ ಇದರಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ತಮ್ಮ ಪೈಕಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅವರು ವಾದ ಮಾಡಲಿ, ಈ ಪ್ರಕರಣ ಸದಸ್ಯರ ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಮೋಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿರುವವರೂ ವಾದ ಮಾಡಲಿ. ತಮ್ಮ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಮಾಡುವುದಾದರೆ, ಅದನ್ನು ಮಾಡೋಣ.

ಈಗ ಒಬ್ಬ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಒಬ್ಬ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ—ಹೋದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸದೆ—ಈ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಅವಹೇಳನವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಮಾತನಾಡಿದ್ದರೆ ಅದು ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಯಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ? ಈ ಸಭೆಯ ಒಳಗೆ ನಡೆದಂತಹ ಘಟನೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಹಕ್ಕು ಲೋಕದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ಹೊರಗಡೆ ನಡೆದಂತಹ ಘಟನೆಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಇದೆಯೇ ಎನ್ನುತ್ತಾ ಅಂತವನ್ನು ಶ್ರೀಮಾನ್ ನಾಗಪ್ಪನವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಅವರು ಕೆಲವು ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಆಧಾರ ಸಹಿತ ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಪರಿಹಾರ ಕಾರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು, ಅವಶ್ಯಕ ಎಂದು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆಯೋ—ನಾನಾದರೂ ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ ಅದು ರಾಜ್ಯದ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವಶ್ಯಕ. ಆದರೆ ಈ ಮನೆಯ ಸದಸ್ಯರ ಗೌರವ, ಘನತೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಗೌಣವಾಗಿ ಭಾವಿಸುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ತಾವು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ರೂಂ 170 (2) ರ ಪ್ರಕಾರ ಇದನ್ನು ಅಡ್ಡೀಟ್ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ನಾನು ಮಾತನಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ರೆಸ್ಪೆಕ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಲೋ ಮಾಡಿದೆ ಅಷ್ಟೇ ಹೊರತು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರೈಮಾ ಫೇಸಿ ಕೇಸ್ ಇದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿ ರೂಲಿಂಗ್ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ರೂಲಿಂಗ್ ರಿಸರ್ವ್ ಆಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಗೋಪಾಲಗೌಡ.—ಕ್ರಮಿಸಬೇಕು, ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಇಂತಹ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ:

"A member may, with the consent of the Speaker, raise a question involving a breach of privilege either of a member, or of the Assembly or of a Committee thereof."

ತಾವು ಒಬ್ಬಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವರು ರೆಸ್ಪೆಕ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ. ಪುನಃ ಇದು ಇನ್ ಆರ್ಡರ್ ಇದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಅಂ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಯಾವಾಗ ನೋಡುವುದು?

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು.—ನೈವಲ್ಯ ಕಾರಾವಕಾಶ ಬೇಕು, I must also study and apply my mind.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಗೋಪಾಲಗೌಡ.—ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ, ಅವರು ಏನು ಹೇಳಿದರು ಇವರು ಏನು ಹೇಳಿದರು ಅಂತ ಹೇಳಿ ಮೆರಿಟ್ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ನಂಜೇಗೌಡರು ಹೇಳಿರತಕ್ಕ ಪ್ರಕರಣ ನಡೆದಿದ್ದರೆ ಅದು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಈ ಸಭೆಯ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರ ಹಕ್ಕಿಗೆ ಲೋಪ ಬಿರತಕ್ಕ ಪ್ರಕರಣ, ಇದು ವಿಚಾರಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಸಭೆಯವರೇ ಇದನ್ನು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಬಹುದು ಅಥವಾ ನಮಿತಿಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಒಪ್ಪಿಸಬಹುದು ಅಥವಾ ತಾವು ರೂಲ್ 82ರ ಪ್ರಕಾರ

“Notwithstanding anything contained in these rules, the Speaker may refer any question of privilege to the Committee of Privileges for examination, investigation or report.”

ಅಂತ ಅನ್ನುವುದಾದರೆ ಆ ರೀತಿಯಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದು. ತಾವು ಪುನಃ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುವುದಾದರೆ ಮಾನ್ಯ ಸ್ಪೀಕರ ಭಯ ಏನೆಂದರೆ It is not in order so it is rejected ಅಂತ ಆಯಿತು ಅಂದರೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ಸದಸ್ಯರು ತಮಗೆ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಇದು ಗಹನವಾದ ವಿಷಯ ಎಂದು. ಇಷ್ಟನ್ನು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ತಾವು ಒಪ್ಪುವುದಾದರೆ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಸಭೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸಾರಿ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಲಕ್ಷ್ಮಣಗೌಡರು ಈಗ ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಏನು ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ಲೇನೇಷನ್ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕರೆದು ಭಾಷಣ ಮಾಡಿ ಎಂದರೆ ನಾವೇನೂ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಹಕ್ಕು ಇದೆ.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣ.—ಅವರು ಹೇಳಿರುವುದು ನಿಜವೇ ಅಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಗೋಪಾಲಗೌಡ.—ನಾನು ಆ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ಅಲಗೇಷನ್ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಸರಿಯಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೂ ನನಗೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಹಕ್ಕಿದೆ. ಅಷ್ಟಾದರೂ ಹೇಳಿ.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣ.—ನಿಜಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಯಾರೋ ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಇಷ್ಟು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಸಭೆಯ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತೇನೆ.

MOTION Re: SCARCITY CONDITIONS PREVAILING IN CERTAIN AREAS IN THE STATE

(Debate Contd.)

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಶಿವಪ್ಪ.—ಸಭಾಪತಿಯವರೇ, ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಸಚಿವರು ಈ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ದೇಶದಲ್ಲರುವ ಬರಗಾಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಣೆ ಮಾಡಿ ಒಂದು ದೀರ್ಘವಾದ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ನಿನ್ನೆ ದಿವಸ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದಿವಸ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ಕಾಲು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರಗಾಲ ಮತ್ತು ಕ್ಷಾಮ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. 1965 ರಿಂದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮಳೆ ಬೆಳೆ ಹೋಗಿ ಜನ ಬೇಸತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಬರಬಹುದು ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷೆಮಾಡಿ ನಿರಾಶೆಯಾಗಿ ಆಗಸ್ಟ್ ತಿಂಗಳು ಕಳೆದು ಇಂದು ಸೆಪ್ಟೆಂಬರಿನಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ. ಮಳೆ ಬಾರದೆ ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಹೋಗಿ ಕೆರೆಗಳು ಒಣಗಿ ಕುಡಿಯಲು ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ಯಾಲೆಯು ಎದ್ದು ಕ್ಷಾಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತೆರೆದೊರಿದೆ. 3 ವರ್ಷದಿಂದ ಕ್ಷಾಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದ್ದು ನಾಲ್ಕನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲೂ ಅದು ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಈಗರಾದರೂ ಕ್ಷಾಮವಿದೆಯೆಂದು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಸಾರಬೇಕು ಎಂದು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ನಾನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಕ್ಷಾಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ಅತಿ ಜರೂರಾಗಿ ಏನು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು, ಈಗಲೇ ಒಂದು ಫ್ಯಾಮಿನ್ ಕಮಿಷನ್ ರಚಿಸಬೇಕು, ಒಬ್ಬ ಕಮಿಷನರನ್ನು ನೇಮಕಮಾಡಬೇಕು, ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಅತಿ ಜರೂರಾಗಿ, ಅತಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬೇಕಾದ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.